

Begunec.

Skoro vsak dan je prišel majhen, komaj desetleten fantiček v tisto ulico, kjer je stanoval Bodrov Tinček. Na oglu, kjer se odceplja ulica v stransko, je postal. Tiste dni je bil marsikaterikrat občuten mraz, a otrok je nosil vedno kako ponošeno oblekco. Okoli vratu je imel ovito staro ruto in se stiskal vanjo premražen, kadar je potegnil po cestah ostri veter. Vsakomur, kdor je šel mimo, se je fantiček boječe odkril in ga pogledal s ponižnimi, prosečimi očmi. Ljudje, ki so tam mimo hodili, se večinoma niso dosti zmenili zanj, saj je otrok navadno molčal in se vsakemu plašno umaknil. Ko je pa včasih pozdravil, se je hipoma prestrašil in stopil v kako vežo, kakor da ga je postalo sram, prositi miloščine. A kdor mu je natančneje pogledal v prepadeni, shujšani obraz, se mu je nehote zasmilil revček. Vsak dar je sprejel hvaležno, se priklanjal, in njegove boječe oči so govorile več in se zahvaljevale vdanejše kot najlepše besede.

Tinček ga je večkrat opazoval, kadar je bil pri oknu.

»Mama, kdo je neki ta revček?« je povpraševal.

»Kaka sirota najbrž, ki nima kdo skrbeti zanj v teh težkih časih. Morda je lačen. Na, Tinče, nesi mu tole!«

Mati je odrezala kos kruha in Tinče je z veseljem ubogal. Šel je čez cesto, in ko se je dečku približal, ga je že tudi on ugledal.

»Si lačen?« ga je vprašal tiho, kakor v zadregi. Deček menda ni razumel.

»Iz Galicije«, je dejal z ravnotako tihim glasom in je gledal s ponižnimi, prosečimi očmi kot zmerom vsakoogar. Potem je pa pokazal k tlem in Tinče je videl, da ima revček že vse raztrgane čevlje.

»Te zebe?« ga vpraša otroško sočutno.

Deček po očeh razume in pokima.

Tinče vzame kruh izpod pelerine in mu ga ponudi.

»Na, če si lačen — hočeš?«

Revček se žalostno nasmeje in rad vzame. Zahvaljuje se v poljskem jeziku. A Tinče začuti njegovo bedo in zato se mu begunček še bolj zasmili.

»Počakaj, poprosim mamó, da ti dado kake čevlje,« reče Tinče in odhiti čez cesto.

Poljaček seveda ne razume, kaj mu je obljubljeno. Gre spet na ogel ceste in začne jesti s slastjo podarjeni kruh. A ko pride Tinče nazaj in ga hoče peljati k svoji mamicí, da mu pomerí čevljičke, ga ne more več najti. Moral je medtem že iti domov.

V Tinčkovo največjo žalost naslednje dni ni bilo več begunčka v tisto ulico.

»Bož ve, kaj je neki ž njim, da več ne pride!« je tožil Tinče svoji materi. »Morda se mu je zgodilo kaj hudega,« je uganjeval.

Par dni pozneje je šel gledat Tinče vojaški pogreb. Godba je igrala padlemu junaku pretužne žalostinke na zadnji poti. V teh skrbipolnih dneh mora prevzeti vsako srce žalostno čuvstvo, kadar zaplakajo ti turobni akordi. Tako čudovita je ta žalostna pesem. Vsak jo nehote posluša in ob njenih zvokih misli na smrt. Zresni se in sodi svoje življenje. Neznano, do smrti bolno čuvstvo zaplače tudi v njegovem srcu.

Tinče ni mogel več strpeti v sobi, ko je zaslišal to pesem.

»Mama, pogreb, vojaški pogreb! Smem iti gledat?«

Napol iz radovednosti, napol ga je gnala tista čudna moč. Mati je dovolila.

Za krsto je šlo malo ljudi, skoro sami vojaki. A kako se Tinče začudi, ko zagleda v prvi vrsti tistega bornega poljskega dečka. Držal se je roke stare žene in oba sta ihtela in jokala. Tinče je čutil, kako se mu od sočutne bolesti krči srce.

»Kdo ti je umrl, sirota?« se zamisli in najraje bi kar sam stopil tik begunčka za krsto. Tolažil bi ga in bi z njim vred jokal in ihtel.

Deževen, meglen dan je bil. Zdajpazdaj se je zgostila iz hlapov mrzla kaplja, presekala meglo in zdrknila v blato. Deček se je napol naslanjal na staro ženo, ki je bila videti tudi Galičanka. S koncem rute, ki jo je imel ovito okrog vratu, si je brisal solze in čisto nič ni čutil, kadar mu je udarila mrzla kaplja v zardelo, vroče lice.

Izprevod se je pomikal počasi po blatni cesti. Godba, ki je šla spredaj pred mrtvaškim vozom, je utihnila. Oglasil se je boben z zamolklim, pretresujoče resnim glasom.

Ko je slišal Tinče ta udarce, se mu je zdelo, kakor da mu padajo na srce težki udarci. Gre dalje ob izprevodu in misli žalostne misli. Tisto neznano, trpko, do smrti bolno čuvstvo mu leže v dušo in ga teži kot kamen. Spomni se svojega očeta, ki je šel tudi na vojsko.

»Kje ste zdaj, atej? Dolgo vas ni domov. Molim za vas, Bog z vami!«

Ko se je ozrl na črni voz, kjer leži krsta, zagleda tisto belo, koščeno glavo in se hipoma zgrozi.

»Smrt! Atej, kako bi vas že rad videl! Ne smete umreti! Bog vas varuj!« — — —

Ko se spet ozre na Poljačka, se njegove misli spet osredotočijo okoli te uboge sirote.

»Kdo ti je umrl, ubožec? Oče, morda brat?«

Tinče stopa že skoro prav tik ob vozu, tako da begunčka že prav od blizu lahko vidi. Ko deček dvigne glavo, zagleda svojega malega dobrotnika in iznova zaihti. Žena, ki je držala dečka za roko, ga tolaži in briše solze njemu in sebi. Nato se pa sirota skloni nazaj na njeno roko in solze mu padajo v blato.

»Bog te potolažil!« je natihem vzdihnil Tinče in začutil bolečino, kakor da je velika nesreča zadela njegovega lastnega brata.

Pomeša se čisto med pogrebce, da ga mora opomniti neki vojak, da je napoti. Umakne se torej iz izprevoda in obstane na tlaku. Dež začne rositi gosteje, in Tinče vidi, da mu je obleka mokra.

»Hudi bodo doma,« pomisli in steče domov. —

Zgodnja ukaželjnost.

»Poljačka sem videl!« začne praviti doma materi in glas se mu trese. »Za pogrebom je šel in je jokal, ah...«

Tinčku je šlo na jok. Pove vse, kar je videl.

»Bog vé, kdo je begunčku umrl. Zato ga ni bilo nič videti te dni. In čeveljčkov mu nismo mogli dati. Kako bi jih bil vesel žalostni revček!«

Vse popoldne je govoril Tinče samo o ubogem Poljačku.

Od tistega pogreba ga pa ni videl dobri Tinče nič več. Čeprav je bil včasih ure in ure pri oknu in pazil, kdaj se prikaže po cesti nesrečni znanček, se mu vendar ni uresničila želja. Dečka ni bilo več na izpregled.

»Kako rad bi mu še kaj dal! Da bi vsaj vedel, kje stanuje, takoj mu nesem tja. Kajne, mama? Ali bi pa kar pri nas ostal; ali bi ne bilo lepo?«

Tinče je govoril, kako bi bilo, če bi prišel begunček k njim stanovat. On bi ga naučil slovenski in on poljski njeega. Vse bi delil z njim; nič več bi mu ne bilo treba stradati in nič več bi ne bil žalosten... Mati je bila vesela, ko je videla mehko, usmiljeno srce svojega otroka.

»Lepo, res! Revčki so ti ljudje, ki so morali zapustiti svoje domove in morajo zapuščeni stradati v tujini. In ta sirota majhna še prav posebno. Morda nima nobenega svojca tukaj — — —«

Tiste dni sta šla mati in Tinče obiskat nekega znanca v bolnišnici. Ko sta se vračala, sta videla, da so hodili ljudje v mrtvašnico koncem bolniškega vrta. Stopila sta tudi onadva za drugimi, da vidita, kdo leži na odru, in da ga pokropita —

V mrtvašnici je bilo mračno. Le plameni sveč, ki so stale sredi zelenja ob odru, so motno razsvetljevali črno zastrti prostor.

Materi in otroku je skoro zastala sapa, ko sta pogledala od blizu. Droben, bled fantek je ležal na odru. V njem sta spoznala — Poljačka. Prav tiste vdane oči, ki so gledale tako ponižno in proseče, so bile napol zaprte, in na koščenem, voščenobelem ličecu je še vedno drhtel žalosten nasmehljaj. Drobni

rokici sta bili sklenjeni v molitev in se trdno oprijemali križa. Zdelo se je, kakor da napol zastrte oči še zmerom zamaknjene gledajo v sveto razpelo.

»Pred tednom dni mu je umrl oče,« je pripovedovala usmiljenka. »Ranjen je bil v vojski in sèm pripeljan. Jano je to izvedel šele malo pred njegovo smrtjo in je po tem žalostnem svidenju šel kmalu za očetovim pogrebom. Neka mestna uboga je potem skrbela zanj. Potem je pa otrok tudi zbolel na pljučnici in je umrl včeraj v bolnišnici. Matere ni videl od takrat, ko so pobežnili iz Galicije. Zdaj je rešen. Umrl je lepo kot angelček — — —«

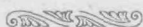
»Rešen si, ubožček!«

Ljudje so molili in ko so begunčka pokropili, so se vsi še enkrat ozirali na smehljajoče se, blede ličece malega Galičana.

A Tinče se je vzel do bele krste in je poljubil roko begunčku v solzah.

»Ubogi Jano, zdaj si srečen!«

Jože Plot.

Iz mladosti sedanjega papeža Benedikta XV.

Sveti oče Benedikt XV. je bil ob rojstvu tako slaboten, da ga je zdravnik takoj krstil. Slovesne cerkvene obrede so mogli pa že takoj naslednji dan v cerkvi dopolniti. Velik del mladostnih dni je preživel Jakob, Pavel, Janez Krstnik (ta imena so mu dali pri svetem krstu) na družinskem letovišču zraven Genove, v Pegli. Vzrok, da se je iz Genove tja preselil, je bilo njegovo rahlo zdravje. Čvrsti morski zrak je pripomogel, da se je mladi Giacomo (Jakob) učvrstil, tako da pozneje ni bil nikdar bolan. Na očetnem posestvu si je Giacomo rad iskal tovarišije med otroki družin, ki so bile uslužbene na očetovih